

Tasa-arvo hoitaa mieltä - tekstitys

[00:00:02] Metti

TurvaX podcastissa käsitellään paikoin raskaita teemoja, kuten rasismia, häirintää, onnettomuuksia, väkivaltaa ja päihteidenkäyttöä.

[00:00:24] Kertoja

Joskus se on sellaista passiivista, että ei vaikka ravintolassa saa palvelua tai katsota silmiin ollenkaan. Vaikka kaikkia muita porukassa katotaan. Se voi tuntua siinä kiusalliselta. Varsinkin muiden mielestä se voi olla vaivaannuttavaa. Mutta mussa itsessä aina joku hajoaa mun sisällä.

[00:00:44] Kertoja

Mut noinkin arkipäiväisessä hetkessä irrotetaan passiivisesti muista, vaikka mä oon siinä samassa porukassa. Tavallaan se on myös niin arkista, etten aina edes huomaa, jos tuollaista sattuu.

[00:00:58] Kertoja

Joskus kadulla joku on huudellut jotain slurreja tai alkanut puhumaan englantia, vaikka on jo puhunut suomee. Mutta kyllä kaikkein pahinta on, jos pitää pelätä julkisella paikalla. Aina, jos on mediassa joku juttu, että on ollut, vaikka joku rikos, nii ihmiset alkaa syyttää siitä maahanmuuttajia, vaikka ei olisi mitään tietoa siitä, että se tekijä oikeasti olisi maahanmuuttaja.

[00:01:22] Kertoja

...ja eihän kenestäkään nää päällepäin, että onko maahanmuuttaja. Mut joku tuntuu saavan kiksit siitä, että kun on joku rikos tapahtunut tai joku sellainen, niin pääsee syyttään ihan ketä vaan, joka ei ole samanvärinen kuin ite, tai jolla ei ole ees silleen selkeästi suomenkielinen nimi.

[00:01:41] Kertoja

Silloin se huutelu muuttuu tosi synkäksi ja sitten alan joskus oikeasti pelätä kadulla, että mitä jos se huutelu ei jääkään vaan sit siihen vaan että joku käy päälle tai jotain.

[00:01:54] Kertoja

Multa kysytään usein, mistä oon kotosin, vaikka kaverilta ei vieressä kysytä esimerkiksi yhtään mitään.

[00:02:02] Kertoja

Mä vastaan siihen, että Tampereelta ja ne kysyjät menee ihan vaikeeks.

[00:02:07] Kertoja

Joskus on kysytty, että no mut niinkun mist oikeesti? Siihen on sanonu sit vaan leveällä murteella; "Tampereelta, Tampereelta, mistä ite?"

[00:02:19] Metti

Tervetuloa kuuntelemaan TurvaX podcastia. TurvaX pohtii miten juuri minä ja miten juuri sinä voit vaikuttaa omaan ja muiden turvallisuuteen. Tässä podissa me mietitään näitä teemoja ja kurkistetaan turvallisuuden eri tasoihin sellaisilla alueilla, jotka vaikuttavat suoraan opiskelijoiden ja oppilaitoksien arkeen.

[00:02:37] Metti

Me kuultiin äsken tamperelaisen Danin tarina.

[00:02:41] Metti

rasismikokemuksilla on vakavia vaikutuksia, jotka voi olla jopa ylisukupolvisia.

[00:02:46] Metti

Rasismia esiintyy yhteiskunnan ihan kaikissa kerroksissa ja se voi olla näkyvää tai vähemmän näkyvää. Joskus se voi olla tosi hyvin piilotettua.

[00:02:54] Metti

Syrjinnän kokemukset voi aiheuttaa masennusta, ahdistuneisuutta ja saada kokijan muutoin oireilemaan. Meil on tänään vieraana nuorten valtakunnallisen mielenterveysseura Yeesi-asiantuntija Vanessa Grant Muudi-hankkeesta.

[00:03:08] Metti

Muudin keskiössä ovat nuoret, jotka kokevat rasismia ihonvärinsä takia. Toiminta osallistuu myös nuoria, joilla on kokemusta rasismista, kulttuurin, uskonnon tai etnisen taustan takia ja jotka kuuluvat taustojen vuoksi Suomessa näkyvään vähemmistöön. Tervetuloa Vanessa. Puhutaan aluksi ihan muutamasta termistä, jotta meillä kaikilla on yhteinen käsitys siitä, että mistä me puhutaan, kun puhutaan tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta?

[00:03:36] Vanessa

No mä ajattelen, että me puhutaan aika erilaisista asioista ja riippuu keneltä kysyy. Mä itse ajattelen, että tasa-arvo ja yhdenvertaisuus ei tarkoita sitä, että kaikille tarjotaan saman verran mahdollisuuksia vaan että kaikille tarjotaan niin paljon mahdollisuuksia, jotta heillä on mahdollisuus yltää samaan lopputulokseen. Ja tää tarkoittaa sitä, että tietyissä tilanteissa tiettyjä vähemmistöjä esimerkiksi täytyy ehkä tukea vähän enemmän, jotta heillä on samat mahdollisuudet kuin kantaväestöllä. Silloin me puhutaan esimerkiksi positiivisesta erityiskohtelusta.

[00:04:04] Vanessa

Eliikkä tasa-arvo ja yhdenvertaisuus ovat tavoiteltavia asioita, mutta me suhtaudutaan niihin täällä yhteiskunnassa aika eri tavalla.

[00:04:14] Metti

Joo tää on tää just tää positiivinen diskriminaatioasia, joka monen tuntuu olevan vaikea käsittää, vaikka se pyrkii kuitenkin edistämään meidän kaikkien sitä nimenomaan sitä yhdenvertaisuutta.

[00:04:25] Metti

Me kuultiin tässä alussa tosiaan Danin tarina ja hän kertoi esimerkiksi tällaisen kokemuksen, että hänelle joskus puhutaan englantia, vaikka hän olisi jo aloittanut sen keskustelun suomeksi.

[00:04:38] Metti

Tai siis vaikuttaa siltä, että hän on tässä tilanteessa tullut ulkoisten seikkojen takia rodullistetuksi. Mitä täällä rodullistamisella tarkoitetaan ja miten se vaikuttaa yksilöön?

[00:04:49] Vanessa

Joo no, jos me ensin tarkastellaan koko sanaa rotu, niin varmasti me ollaan kaikki herran vuonna kakstuhattakaksikymmentäkolme yhtä mieltä siitä, että rotuja ei ole olemassa biologisesti, mutta on kuitenkin olemassa rodullistamista eli ihmisten tyypistämistä ulkoisten piirteiden, etnisen taustan tai uskonnon vuoksi esimerkiksi tiettyihin rotuihin. Ja tästä syystä meidän on pakko puhua roduista rehellisesti, jotta me pystytään tutkimaan sitä, mitä rodullistaminen aiheuttaa ihmisille. Rodullistaminen on juuri tätä Danin tarinassa kuvattua tapaa, jolla ihmiset suhtautuu Daniin.

[00:05:24] Vanessa

Niin elikkä he liittävät hänen ennakkoluuloja johtuen hänen ulkoisista piirteistään, eikä siitä, mitä hän oikeasti on. Tää on tosi satuttavaa ja tää on tyypillistä koko elämän ajan nuorille lapsuudesta, aikuisuuteen asti. Ja vaikka ihmiset usein ajattelee, että tämmöiset rodullistaminen, kokemukset jos ne on tämmöisiä pieniä, kuten vaikka esimerkiksi tullut englannin kielellä puhuminen suomenkieliselle nuorelle, niin täytyy muistaa, että nää kokemukset ei ole yksittäisiä nuorten elämässä, vaan ne on toistuvia ja toistuvia vuosien varrella ja kun niitä alkaa kasautua, ne alkaa tuoda ulkopuolisuuden tunnetta nuorelle vahvasti ja semmoista tunnetta, että ei pysty olemaan ikinä kokonaan suomalainen ja täysin suomalainen. Tai ei pidetä sellaisena.

[00:06:09] Metti

Kiitos ja sanotaan se vielä kerran kaikilla mahdollisilla kaikilla mahdollisilla selkeydellä. Vain koirilla on rotuja. Kissoilla on rotuja, ihmisillä ei ole rotuja ja ihmiset olemme yksi laji ja sillä sipuli. Se on juurikin näin, se on just näin elikkä me käytetään rotusana silloin kun me puhutaan sosiaalisena konstruktiona olevasta asiasta eli just tämmöisessä tutkimuksessa ja silloin kun kuvataan jotain tiettyjä ilmiöitä. Mutta että tosiaan todellisuudessa tiedetään, että tämmöisiä ihmisrotuja, jotka liittyy biologiaan niin semmoisia ei ole, että se on tämmöinen ihmisten itse luoma käsite.

[00:06:47] Metti

Kyllä ja viimeiset rinnakkaineloaneet ihmisrodun tai sijalla kolmetoistatuhatta vuotta sitten. Viimeksi on hovin hovinen hominidejä jako oli neandertalilaisten kanssa yksi. Eli jos haluamme puhua roduista, niin täytyy mennä aika pitkään aikamatka. Mutta kuten sanoit alussa kuulussa tarinassa Dani tuli aika monellakin tavalla rodullistetuksi ihan tällaisissa tavallaan näennäisen ystävällisissä tilanteissa. Puhuttiin englantia saatettiin syyttää häntä jostain, mitä hän ei ollut tehnyt tai ei uskottu, että hän on tamperelainen, vaikka hän oli tamperelainen. Eli se tavallaan menee aika syvälle. Ja just niinku sanoit se kasautuu. Voiko tällaiselle tehdä mitään, jos- jos kohtaa tällaista, niin mitä silloin voi tehdä yksilönä?

[00:07:38] Vanessa

No yksilönä on mahdollisuus totta kai huomauttaa siinä tilanteessa tälle ihmiselle, joka on syyllistynyt tämmöiseksi niin kutsuttu tällaiseen niin kutsuttuun mikroaggressioon, eli pieneen usein hyvää tarkoittavaan kommenttiin, joka kuitenkin tuo toiseuttavan olon ihmiselle. Siitä on kaikki oikeus ihmiselle totta kai huomauttaa, mutta valitettavasti tää ihminen tulee luultavasti kokemaan tätä jatkossakin.

[00:07:58] Vanessa

Eliikkä meidän täytyy puhua vaan rehellisesti rasismien eri muodoista- myös näistä, jotka satuttaa kovasti, vaikka ei tunnu ehkä yksi pahalta, kun nää niinku ihmisten korvissa, kun nää tämmöiset rassistiset slurrit, tai

joku fyysinen väkivalta, niin meidän pitää ihan tunnistaa se, että silloin kun joutuu jatkuvasti tällöisen toiseuttavan kommentin kohteeksi niin se vaikuttaa kyllä ehdottomasti siihen, että miten kokee niin kun oman itsensä tässä yhteiskunnassa ja sen jäsenenä. Elikkä puhutaan kuitenkin tosi tärkeästä asiasta ja mä ajattelen, että tällöinen yhteinen keskustelu ja valistaminen on se tie millä päästään eteenpäin. Omien ennakkoluulojen tarkasteluun ja niistä irti päästäminen.

[00:08:37] Metti

Joo tää on tää oli ihana. Ihana vinkki tää, että omien että tavallaan että että minun ja kaikkien on niinku hyvä pysähtyä katsomaan, että mitä ne on ne missä minä voisin suhtautua ennakkoluulottomammin, jotta tavallaan yksi saadaan keskustelulla muodostettua vapaampi ja kaikille ystävällisempi yhteiskunta.

[00:09:00] Metti

Sä oot työskentelet Muudi- hankkeessa ja sä tapaat paljon nuoria, jotka on joutunut rasismien kohteeksi. Miten rasismi vaikuttaa nuoreen nimenomaan siitä mielenterveyden ja terveyden näkökulmasta?

[00:09:12] Vanessa

Niinku tossa introsassa itekin mainitsit niin, monin eri tavoin on tuttu ja kyllä muillekin ihmisille muistakin tilanteista elikkä rasismien kokemukset aiheuttavat masennusta, ahdistuneisuushäiriötä, pahimmillaan jopa jopa posttraumaattista stressihäiriötä. Etenkin silloin, jos tilanteeseen on liittynyt väkivaltaa, elikkä samantyyppisiä mielenterveyden häiriöitä, joita muutkin tällöiset syrjäyttämisen kokemukset aiheuttaa. Nuorilla heidän kertomansa mukaan rasismien kokemukset alkaa jo päiväkodista, he on tunnistanee ensimmäisen kerran olevansa erilaisia kuin muut ihmiset.

[00:09:46] Vanessa

...Ja, että siitä huomautetaan siitä asiasta, niin nimenomaan jo varhaislapsuudessa, mikäli he on syntyneet ja kasvaneet Suomessa. Elikkä me lähdetään niin kun lapsuudesta liikenteeseen ja nää traumaattiset kokemukset, joita nuorilla on kerääntynyt jo lapsuudesta lähtien, vaikuttavat edelleen heihin nuorena ja tulevat vaikuttamaan myös aikuisena elikkä pitkäkestoisia, pitkälle kantavia vaikutuksia rasismilla erityisesti mielenterveyteen. Sitten kun puhutaan fyysisestä terveydestä, niin välillisesti mielenterveyden vaikutukset toki vaikuttaa myös fyysiseen terveyteen. Yhdysvalloissa on esimerkiksi tutkittu, että afroamerikkalaisia verenpaine on korkeampaa kuin muulla väestöllä ja tää ei johdu heidän heidän omista biologisista syistä tai edes elämäntavoista vaan siitä, että rasismia on niin paljon, että heidän verenpaine pysyy jatkuvasti koholla, ei pääse laskemaan tarpeeksi pitkäksi aikaa välissä, joka voi johtaa jopa verenpainesairauksiin lopulta. Elikkä tällöistä samanlaista vaikka ei ole tutkittu Suomessa, niin näkisin, että näkyy omilla nuorilla sekä tunnistan myös omassa itsessäni. Elikkä se on ihan fyysinen fyysinen sen tila ja kokemus, joka tulee silloin päälle, kun kokee rasistisen tilan.

[00:10:57] Vanessa

Sen tilanteet näkyy todella paljon elimistössä ja kehossa voi aiheuttaa tärinää hikoilua ja muita fyysisiä oireita ihan siinä hetkenä sekä sitten myöhemmin, kun palaa mielessään tähän ajatukseen tai jos palaa siihen samaan paikkaan, jos on tapahtunut jotain aikaisemmin.

[00:11:14 Metti]

Että ei olla ihan pienten asioiden äärellä tässä tavallaan, että jos ajattelee, että no; "No heitin läppää. Tai no se nyt oli vaan joku." niin se läppä tai se huutelu onkin osa todella valtavaa kokonaisuutta.

[00:11:27] Metti

Eli tavallaan omia sanoja pitää punnita tarkasti, koska se voi oikeasti pahimmillaan aiheuttaa vakavia psyykkisiä ja fyysisiä oireita.

[00:11:36] Vanessa

Kyllä mä ajattelisin, että kannattaa ihmisten ehdottomasti tarkastella sitä tapaa, miten he puhuu toisille ihmisille ja muistaa se, että tää kohtaaminen mikä sulla on jonkun ihmisen kanssa ei ole sen ihmisen ainoa kohtaaminen tän elämän aikana. Elikkä tää ihminen saattaa joutua toistuvasti päivätasolla viikkotasolla tai kuukausitasolla kestävänsä samantyyppistä kohtelua, joka vaikuttaa sitten totta kai häneen kokonaisvaltaisesti elikkä, muistetaan se, että nää ei ole yksittäistapauksia sen ihmisen elämässä.

[00:12:03] Metti

Ja ylipäätään turvallisuuden ja sosiaalisen turvallisuuden näkökulmasta, haluaisin ajatella, että olisi mukavampaa olla ihminen, joka jättää tilanteen kiveemmaksi, kuin pahentaa sitä. Tavallaan se ystävällisyys on kumminkin ilmaista ja se ei vaadi meiltä mitään, että se on ihan hyvä semmoinen ajatus ehkä muistaa.

[00:12:24] Metti

Monesti esimerkiksi verkossa ja ja tota. Nykyään kun nopeasti päästään kaikkiin sosiaalisiin medioihin, tulee vastaan sellaisia väitteitä, että no meillä on Suomessa, kuinka kaikilla samat mahdollisuudet, koska kaikki voi pyrkiä yliopistoon ja kaikki voi näin ja näin.

[00:12:46] Metti

Toteutuuko tällainen mahdollisuuksien tasa-arvo tai onko mitään kaikkea tällaisen väittämän takana on, että onko Suomessa kaikilla todella mahdollisuudet samanlaiset?

[00:12:57] Vanessa

Joo, toi on mahdollisuuksien tasa-arvo niin sillähan viitataan just siihen, että kaikilla olisi yhtäläiset mahdollisuudet menestyä ja tietyllä tavalla Suomessa se toteutuu. Meillä ei esimerkiksi täällä ole mitään esteitä, jos tarkastellaan vaikka vaaleaihoisia nuorta ja tummaa nuorta ja heidän mahdollisuutta niinku pärjätä tässä elämässä ja hakeutua koulutuksiin tai töihin, niin heillä ei ole mitään niinkun lainsäädännöllisiä eroja tässä, miten he pystyy lähteä menestymään elämässä, mutta se miten he heidät kohdataan, on kuitenkin eri. Elikkä tuota mä sanoisin, että mahdollisuudet on samat, mutta toiset ihmisistä joutuu vaan tekemään. Huomattavasti enemmän töitä niiden samojen mahdollisuuksien eteen. Oliko 2019, kun tutkittiin sitä, että työpaikkoihin hakeutuessa millä nimillä on mahdollista saada enemmän haastattelukutsuja. Niin tutkimuksessa kävi oikein selväksi kyllä se, että esimerkiksi irakin ja somalin kielisillä nimillä on hyvin paljon haastavampaa saada kutsuja työhaastatteluun, mikä tarkoittaa sitä, että nää ihmiset, joilla on näiden kielinen sukunimi, niin joutuu tehdä hyvin paljon töitä siinä rekryprosessissa enemmän mahdollisesti kuin semmoiset ihmiset, joilla on perinteiset suomalaiset nimet. Elikkä mahdollisuuksien tasa-arvo toteutuu osittain, mutta koska me kohtaamme ihmiset eri tavalla ennakkoluulojemme takia. Niin kaikilla ihmisillä ei mun mielestä siinä mielessä ole aivan tasaiset mahdollisuudet menestyä tässä Suomessa.

00:14:21 Metti

Ja tähän jos lisää sitten sen vielä sen ylisukupolvisen rasismikokemuksen vaikutukset ehkä yksilöön, niin sehän on sitten vielä isompi vyyhti tavallaan, että siinä ei siinä ei ehkä auta se, että meillä on lainsäädännössä kirjattu se, että mahdollisuuksia on, jos niitä ei todellisuudessa ole.

[00:14:37] Metti

Miten sä haluaisit kehittää- tai mitä sä haluaisit, että tätä pitäisi kehittää tätä mahdollisuuksien - oikeasti saavutettavuutta kaikille?

[00:14:45] Vanessa

No mä ajattelen, että suurimmat esteet mahdollisuuksien tasa-arvosta liittyy tämmöiseen yksilötasolla olevaan nimenomaan ennakkoluuloihin, yksilöiden päätöksiin olla kutsumatta haastatteluun. Esimerkiksi joku ihminen, jolla on vierasperäinen nimi omasta mielestä eli ainoa mitä me päästään eteenpäin on se, että yksilötasolla ihmiset rupeaa käyttäytymään, sillä tavalla, että he antaa mahdollisuuksia toisille huolimatta toisten taustoista.

[00:15:08] Vanessa

Mainittiin tuossa aikaisemmin toi ennakkoluuloisuus, niin mä haluan korostaa sitä, että meillä kaikilla on ennakkoluuloja ihan jokaisella myös minulla ja se johtuu siitä, että se on osa biologiaa, mutta niistä on mahdollista päästää irti. Elikkä kehottaisin ihmisiä ensi kerralla, kun he kohtaa tilanteen, jossa he herää jotain ennakkoluuloja, vaikka vieraan näköisestä ihmisestä niin pysähtymään niiden äärelle ja miettimään muutaman sekunnin tarkemmin sitä tilannetta, että onko mulla oikeasti syytä pelata tätä ihmistä tai onko mulla oikeasti joku syy ajatella, että tää olisi epärehellinen ihminen? Pysähtyä siihen ja kääntää se mieli siihen suuntaan, että annetaan mahdollisuus teille ihmiselle, koska mä en tiedä hänestä mitään. Usein ennakkoluulot katoaa, kun avartaa itse mieltään ja alkaa tutustumaan ihmisiin paremmin, mutta sitten meillä on toki myöskin rakenteissa olevaa rasismia ja siihen ei autakaan sitten tämmöinen pelkkä asennemuutos, vaan se vaatii sitten jo lainsäädännöllisiä muutoksia että, voisi nostaa tässä vaikkapa perheet, joissa on useampi kotikieli.

[00:16:03] Vanessa

Meillä on tällä hetkellä Suomessa mahdollista rekisteröidä vaan yksi pääkieli rekisteriin äidinkielenä ja tää aiheuttaa sen, että meillä on nuoria, jotka puhuvat sujuvasti useampaakin kieltä, mutta heidät kohdataan sitten eriarvoisesti tässä yhteiskunnassa, koska ei ole mahdollista ilmoittaa toista äidinkieltä rekisteriin. Tää on aiheuttanut esimerkiksi paljon - on puhuttu näistä S2 ryhmistä ja oppilaista, niin on aiheuttanut sen, että joitain sellaisia nuoria, jotka on syntynyt ja kasvanut Suomessa niin on kuitenkin laitettu S2 ryhmään, koska heidän väestötietorekisterissä oleva äidinkieli on jotain muuta kuin suomi.

[00:16:38] Vanessa

Tää aiheuttaa heille epätasa-arvoisia mahdollisuuksia jatko-opinnoissa, koska heille ei välttämättä esimerkiksi peruskoulun aikana muodostu niin hyviä ja riittäviä kirjallisia taitoja, että he pärjäisivätkö opinnoissa lukiossa tai yliopistossa samalla tavalla kuin ne nuoret, jotka on opiskelleet suomea ensimmäisenä kielenä. Eli meillä on kyllä runsaasti myöskin rakenteellisia ongelmia, mitä meidän pitäisi pyrkiä sitten purkamaan ja yksi tapa purkaa tätä on totta kai politiikka, eli meidän pitää olla varmoja siitä,

että me äänestetään sellaisia ihmisiä päättämään meidän asioista, jotka todellakin tukevat tän tyyppistä kehitystä. Muuten emme pääse eteenpäin.

[00:17:14] Metti

Hyvä vinkki, koska näinhän se on ja tavallaan toihan on myös hyvin kummallinen jäännös, että äidinkieltä voi olla vain yksi, vaikka tai sanotaan äidinkieltä kotikieltä jossain perheessä voi olla vaikka kaksi isää ja ei äitiä ollenkaan ja se on siltikin kotikieli eikä se ole sen vähäisempi, vaikka siellä ei äitiä olisikaan.

[00:17:33] Vanessa

Ihan totta. Sekin on vanhahtava termi se äidinkieli nimenomaan ja kouluissakin nykyään ei enää puhuta äidinkielen tunneista vaan siitä että puhutaanko suomea sitten ensimmäisenä vai toisena kielenä, mutta että tää mahdollisuus siihen, että se suomi olisi yksi vahva kuin joku toinenkin kotikieli niin se pitäisi mun mielestä nähdä meillä ihan tota yhteiskunnallisella tasolla olevana asiana, koska se on kyllä semmoinen asia, joka on pitkään meillä on ollut täällä läsnä.

[00:17:57] Metti

Kyllä ja siinä voisi oikeastaan omasta näkökulmastani voisin katsoa, että sehän olisi jopa rikkaus, että ne nostetaan ne molemmat kielet sieltä eikä tavallaan tuupata johonkin lokeroon sen jommankumman kielen perusteella.

[00:18:13] Metti

Mitä sä ajattelet tällaisesta, kun aina välillä tulee sellaisia tilanteita, että jälleen verkossa joku saattaa tuohtuneen kirjoittaa tai muualla, että pitäisi tavallaan- että pitäisikö nyt tälle jollekin ryhmälle antaa mahdollisuuksia enemmän? Entäs minä ja pitäisikö tänne - puhutaan just tästä positiivisesta diskriminaatiosta ja muusta, mutta onko todella jonkun toisen mahdollisuus joltain toiselta pois?

[00:18:41] Vanessa

Toi on tosi hyvä kysymys ja mä tavallaan ymmärrän, että ihminen, joka ei ole miettinyt näitä asioita sen kummemmin saattaa ajatella sillä tavalla, että ei ole reilua, että joku toinen saa enemmän mahdollisuuksia kuin mitä minä itse saan, mutta täytyy mennä syvälle itseensä ja miettiä sitä, että onko todella niin, että minulla on jotenkin heikommat mahdollisuudet menestyä kuin tällä toisella henkilöllä.

[00:19:01] Vanessa

Positiivista erityiskohtelua tai diskriminaatio ihan miten haluaa sanoa, niin sitäkin käytetään todella vähän ja sen käyttöä suositellaan vain silloin, jos siihen todella hyvät perusteet. Eli siellä täytyy olla joku yhteiskunnallisesti suurempi vaikutus, eli meidän täytyy ihan oikeasti hypätä ulos täältä omasta itsestämme ja tarkastella, että mikä on tämän yhteiskunnan etu. Onko kuitenkin yhteiskunnan etu se, että me pärjäämme kaikki täällä yhdessä paremmin kuin se, että yksilö itse pärjää paremmin kuin muut, eli pitää mennä- niin kun vähän katsoa laajemmin kokonaiskuvaa, jotta ymmärtää sen merkityksen siinä, ajattelin.

[00:19:40] Metti

Ja tavallaan mäkin voin hyvin ymmärtää tällaisen epäreilouden kokemuksen, mutta se tavallaan on siinä mielessä vähän hassua, koska mahdollisuuksiahan ei koskaan kuitenkaan ole reilusti jokaiselle, että sinä ja sinä ja sinä saat- tavallaan sehän on niinku kuvitteellinen- mutta sitten jos me katsotaan sitä laajassa mittakaavassa, niin me nähdään just tää esimerkiksi mitä mainitsit tää työsyryntä, tai että ettei tule edes kutsutuksi työhaastatteluun, vaikka olisi pätevä.

[00:20:08] Metti

Millainen sun mielestä olisi ideaali turvallinen tila tai turvallinen yhteisö ja miten sellaisen voisi tuoda kouluihin?

[00:20:17] Vanessa

Tääkin on tosi hyvä kysymys. Mä ajattelen sillä tavalla, että ei ole mitään semmoista asiaa kuin turvallinen tila, koska mikään tila ei voi olla turvallinen kaikille. Se on aivan samantekevää millaiset säännöt sinne luodaan, niin joku kokee silti, että se on turvaton hänelle, mutta niin puhutaan nykyään turvallisemmista tiloista ja turvallisemman tilan periaatteista, joita käytetään monien, tota esimerkiksi järjestöjen toiminnassa, nuorten toiminnassa, sekä myöskin kouluissa ja näillä turvallisemman tilan periaatteen pyritään varmistamaan se, että se tila olisi mahdollisimman turvallinen kuitenkin kaikille nuorille.

[00:20:50] Vanessa

Meillä esimerkiksi Yeesi ry:n toiminnassa on käytössä turvallisemman tilan periaatteet, jotka on mietitty hyvin tarkkaan niin, että ne suojelisi mahdollisimman monia nuoria häirinnältä, mutta me myöskin tunnustetaan se, että on täysin mahdotonta, käyttäytyä aina justiinsa sillä tavalla, kun on käsketty ja mokia sattuu ja sekin on täysin inhimillistä se mitä sitten sinne mokalle tekee sen jälkeen onkin se, joka määrittää sen, että kykeneekö olemaan vielä siinä tilassa vai ei. Elikkä mä ajattelisin, että myös kouluissakin olisi mahdollista panostaa siihen, että tilat olisi turvallisempia, jotta huomioon paremmin kaikki nuoret. Totta kai kouluissa on jo tiettyjä säästöjä, jotka liittyy siihen, että miten siellä käyttäydytään, mutta niitä tulee painottaa ja nostaa nuorille esiin, jotta ne pysyy nuorten mielessä myös arjessa ja arjen tasolla on myös tärkeitä, että koulussa toimivat aikuiset myös itse noudattavat ja kunnioittavat näitä turvallisemman tilan periaatteita ja näyttävät sillä esimerkkiin nuorille, että turvallisemman tilan periaatteet on semmoiset, että ne on kaikilla toimijoilla vähän oman tyyppiset, mutta se perusperiaate siellä taustalla..

[00:21:49] Vanessa

On se, että annetaan jokaisen olla oma itsensä esittäytyä itse ei kohdisteta ennakkoluuloja toisiin ihmisiin, vaikka tunnustetaan, että ne on osa biologiaa, niin ei silti tota painosteta ketään. Annetaan jokaiselle se mahdollisuus kertoa itsestään. Meillä Yeesillä turvallisemman tilan periaatteet koskee myöskin tämmöistä kehollisuutta, koskemattomuutta sekä myöskin ruokarauhaa, joita pidetään tosi tärkeänä, etenkin kun työskennellään nuorten kanssa. Elikkä ei puututa kenenkään kehoon ulkonäköön, syömiseen tai muihin tämmöisiin asioihin.

[00:22:20] Vanessa

Pyritään siihen, että kunnioitetaan kaikki toisiamme ja otetaan yksi vastuu siitä ilmapiiristä, joka me luodaan siihen tilaan ja tilaisuuteen sillä hetkellä.

[00:22:30] Metti

Ihanaa, että nykyään oikeasti huomioidaan nää asiat, koska tää tällainenkin on. Ei siis ei siitä montaa vuotta ole, kun oli aivan tavallaan normaalia ja nää niinku yhteiskunnallisia sosiaalisesti hyväksytyä kommentoita, että vaikka mitä toisella lautasella. Tai kylläpä hän syö vähän tai paljon tai muuta se on ihan kauheata.

[00:22:48] Metti

Ei tehdä näin. Rakkaat kuulijat.

[00:22:52] Metti

Mä tota - Haluatko kertoa vielä vielä tota Muudi-hankkeen toiminnasta, että mitä kaikkea te teette?

[00:22:58] Vanessa

Totta kai kiitos! Mielelläni kerron, eliikka tosiaan työskentelen siellä nuorten mielenterveysseura Yeesi ry:llä ja vuosi sitten on käynnistännyt siellä Muudi- nimisen hankkeen ja niinku tuossa introssa kerroit, niin Muudin tavoitteena on edistää rasismia kokevien nuorten mielenterveyttä ja meillä tosiaan ihan pääkohderyhmänä on semmoiset nuoret jotka kokee rasismia ihonvärinsä vuoksi, mutta toimintaan osallistuu sitten monista eri muistakin taustoista olevia nuoria, jotka kokee rasismia etnisen taustansa uskontonsa tai kulttuurinsa vuoksi.

[00:23:28] Vanessa

Meidän nuoret on 13–29 vuotiaita ja me ollaan ihan valtakunnallinen hanke. Eliikka toimitaan ympäri Suomen. Mitä me sitten tehdään Muudi-hankeessa, niin me järjestetään vertaistukiryhmiä rasismia kokeneille nuorille, jotta he pääsee turvallisesti tilassa tai turvallisemmassa tilassa jakamaan näitä kokemuksia yksi tukemaan, toinen toistensa sekä myös oppimaan uutta.

[00:23:48] Vanessa

Mä aina sanon nuorille, että mä en pysty luvata teille, että rasismi loppuu, kun mä pystyn auttamaan teitä siinä, että ensi kerralla, kun te koette rasismia, niin te osaatte siinä tilanteessa toimia eri tavalla kuin viime kerralla ja mahdollisesti selviyditte siitä rasismin kokemuksesta hieman paremmin kuin viime kerralla. Eliikka annetaan myös nuorille niitä keinoja seuraavia rasismin kokemuksia varten. Miten kohdata sitä rasismia ensi kerralla ja mitä sille tehdä? Mä ajattelen, että nää keinot kasvattaa nuorten resilienssi eliikka semmoista psyykkistä selviytymiskykyä sitten seuraavalla kerralla.

[00:24:21] Vanessa

Sen lisäksi, että meillä on vertaistukiryhmiä, niin me järkätään myös paljon työpajoja sekä koulutuksia ammattilaisille ja nuorille. Me ajatellaan, että antirasismien teemat on sellaisia, joista kuuluu ihan kaikkien kuulla ja tietää. Rasismin poistaminen ei voi olla pelkästään sen kohteeksi joutuvien ihmisten vastuulla, eliikka tää tieto kuuluu ihan kaikille. Me tehdään Yeesissä mielenterveyttä edistävää työtä, mutta me ei sinne psykiatrian puolelle mennä...

[00:24:46] Vanessa

..Eliikka meidän toiminta perustuu siihen, että tehdään niitä tota mielenterveyttä edistäviä tekoja. Tässä arjen tasolla semmoisia tekoja, jotka tuo osallisuuden tunnetta ja iloa ja yhteenkuuluvuuden tunnetta elämään. Me ajatellaan, että nää teot jo itsessään vaikuttaa aika paljonkin nuoren arkeen ja siinä tota suhteessa myös nuoren mieleen. Muudilla on todella aktiiviset somekanavat, jotka on avuksi myöskin tässä, että pystytään mahdollisimman valtakunnallisesti tavoittamaan kaikkien nuoria Suomen sisällä. Ottakaa ihmeessä haltuun, me ollaan IG:ssä ja tiktokissa kaikista aktiivisimpia ja sieltä meidät löytää nimellä sun.muudi.

[00:25:22] Vanessa

Me julkaistaan siellä rasismin mielenterveysvaikutuksiin liittyvää sisältöä, kevyttä sekä vähän deepinpää videomuodossa ja kirjallisessa muodossa. Matsku sopii tosi hyvin nuorille, mutta myös nuorten parissa toimiville ammattilaisille. Eliikka suosittelen kovasti seuraamaan, mitä sieltä löytyy.

[00:25:39] Metti

Vau, otetaan todellakin seurantaan.

[00:25:43] Metti

Mä kysyn vielä loppuun tällaisen todella helpon ja yksinkertaisen kysymyksen, että mitä me voidaan kaikki ihmiset tehdä itse yksilötasolla tai yhteisötasolla tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden eteen?

[00:25:57] Vanessa

No mä oon aina nuorten puolella. Se on ihan mun elämäntehtävä seisoa heidän puolelle, joten mä haluaisin sanoa semmoisen asian, joka tulee heiltä. Nuoret, jotka on osallistunut Muudi-hankkeen toimintaan, on kertoneet, että heitä satuttaa melkein enemmän kuin ne rasistiset tilanteet. Niin se, että kukaan ei puolusta.

[00:26:14] Vanessa

Elikkä nyt mä toivoisin, että ihmiset keräisi sitä rohkeutta puolustaa rasismia uhreja arjessa, työpaikoilla ihan missä vaan he kohtaa rasismia. Tähän on tosi paljon erilaisia keinoja riippuen siitä, että mihin se rohkeus riittää. Jos tuntuu siltä, että ei ole valmis vielä tuolla kadulla menee puolustamaan ihmistä, joka joutuu rasismia kohteeksi niin tätä taistelua anti rasistista taistelua voi tehdä myös verkossa. Jokainen meistä on aivan varmasti nähnyt niitä rasistisia kommentteja, joita tulee sinne keskustelupalstoille somessa.

[00:26:44] Vanessa

Käykää ilmiöntämässä niinku kommentit. Se on oikeastaan ainoa tapa, miten ylläpito saa tietää niistä ja mahdollisesti pystyy editoimaan niitä sieltä pois.

[00:26:52] Vanessa

Elikkä tätä taistelua voi myös tehdä siellä verkossa, mutta myöskin tiedon lisääminen rasismista ja oppiminen siitä auttaa vahvistamaan ja rohkaisemaan ihmisiä. Elikkä ottakaa tietoa tästä rasismista, jotta teillä on ehkä sitä rohkeutta ensi kerralla siinä tilanteessa, kun te näette, että kadulla joku huutaa jotain rasistista toiselle, niin mene siihen ihmisen viereen ja osoittaa se tuki, koska mä sanoisin, että tällä tuen osoittamisen nuorille tulee semmoinen tunne, että joku on heidän puolella ja se on yksi voimakkaimmista tunteista, mitä nuoret kertoo, että heil on.

[00:27:26] Metti

Kiitos Vanessa. Me vietetään maaliskuussa rasisminvastaista viikkoa, vaikka oikeasti kaikkien viikkojen tulisi olla ja päivien ja kuukausien ja vuosien tulisi olla rasismia vastaisia. Ole tällä viikolla ja muina viikkoina ja jokaisena päivänä se, joka on hyvän puolella, joka menee väliin, jos toisiaan haukutaan tai huudellaan. Ole sä se, joka ilmiantaa niitä kommentteja. Ole sä se, joka kantaa tavallaan tätä hyvää soitua tälle yhteiskunnalle.

[00:28:00] Metti

Meidän ihan jokaisen tehtävä henkilökohtaisesti ja yhteisönä on toimia antirasistisesti ja mahdollistaa omalta osaltamme kaikille mahdollisimman turvallinen arki. Muista, että turvallisuus on hyvinvointia ja hyvinvointi on turvallisuutta.

[00:28:20] Metti

TurvaX on opetushallituksen rahoittama hanke, jota toteuttaa SASKY koulutuskuntayhtymä. Yhdessä Vammalan lukion ja Kangasalan lukion kanssa.